

Informatienota voor de raad

Datum 1 juni 2021

Onderwerp	Actualisatie Sportaccommodatiebeleid
Versienummer	V1.1

Portefeuillehouder René de Heer

Informant B. Jeensma
Afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling
Telefoon 038 498 2298
Email B.Jeensma@zwolle.nl
Bijlagen n.v.t.

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

1. De stand van zaken met betrekking tot de actualisatie van het Sportaccommodatiebeleid. Met deze informatienota wordt uitwerking gegeven aan de toezegging aan de gemeenteraad die daarmee als afgedaan kan worden beschouwd.

Datum

1 juni 2021

Inleiding

Bij de vaststelling van de Actualisatie van het Sportaccommodatiebeleid is de toezegging gedaan bij het Voorjaarsmoment met een verdere uitwerking van de ontwikkelrichtingen te komen, daar waar mogelijk voorzien van een financiële paragraaf. In deze informatienota gaan wij daar nader op in. In deze informatienota willen wij de gemeenteraad nader informeren en een verdere onderbouwing geven van de aanvraag Sport bij het Voorjaarsmoment met betrekking tot de actualisatie van het Sportaccommodatiebeleid.

Kernboodschap

In deze informatienota wordt een verdere uitwerking gegeven naar aanleiding van de toezegging aan de gemeenteraad bij de vaststelling van de actualisatie van het sportaccommodatiebeleid.

Actualisatie Sportaccommodatiebeleid

Bij de vaststelling van de actualisatie van het sportaccommodatiebeleid door de gemeenteraad van Zwolle (najaar 2020) is de bestuurlijke toezegging gedaan om bij het Voorjaarsmoment van 2021 met een financiële onderbouwing te komen van de verdere uitwerking. Door diverse omstandigheden is op dit moment alleen via bandbreedtes aan te geven hoe dit financiële plaatje er uit zou moeten zien.

In dit memo wordt een korte stand van zaken gegeven m.b.t. de 7 ontwikkelrichtingen voor het toekomstig aanbod van sportaccommodaties in Zwolle.

1. Moderne gymaccommodatie
2. Anders programmeren/multisport
3. Eén portaal en roosteren
4. Sportwijkmanagement
5. Aanbod in Stadsdeel West
6. Nieuwe sporten
7. Clusteren sportieve omgevingen

Kort samenvattend komt dat op het volgende neer:

Ad 1. Moderne gymaccommodatie

Aanhaken bij het strategisch Huisvestingsplan onderwijs om te komen tot een vermindering van gymzalen, uiteindelijk te compenseren door met eigentijdse en multifunctionele accommodaties. Hier ligt een nadrukkelijke relatie met het beleidsterrein Onderwijshuisvesting en actuele ontwikkelingen binnen dit terrein (o.a. van der Capellen Scholengemeenschap). Op dit moment is er regelmatig afstemming en overleg met de sectie Onderwijshuisvesting om afspraken te maken over de verdere uitwerking van deze ontwikkelrichting. Een voorbeeld van een moderne gymaccommodatie is naast de nieuwe sporthallen WRZV ook de ontwikkeling van Victorium op bedrijventerrein de Vrolijkheid. Deze voorziening met naast een sporthal (3 gymzalen) en een turnhal is een mooie aanvulling op het bestaande aanbod in Zwolle. Met betrekking tot deze ontwikkeling zijn wij door Landstede / CSE gevraagd een bijdrage te leveren in de optimalisatie van het gebruik. Deze vraag komt terug op een andere plek, deze dient nader te worden afgewogen bij de begroting voor 2022.

Datum

1 juni 2021

Ad 2. Anders programmeren / multisport

Het moderne bewegingsonderwijs is gebaseerd op een basisgedachte van grondvormen van bewegen en daarbij passende beweeglijnen. Idealiter wordt die visie doorgetrokken naar de jeugdtrainingen binnen de verenigingen.

Eén van de aanpassingen die wordt geadviseerd is om nieuwe sporten te introduceren om de tieners – die de verenigingen hebben verlaten – een alternatief te bieden. Nog beter is het echter, om deze uitval te voorkomen. Dat zal in de praktijk slechts gedeeltelijk lukken, maar verenigingen kunnen hun aanbod aanpassen om de uitval te verminderen door een ander aanbod (minder verplichtend, meer afwisselend) voor deze groep te bieden. Verenigingen kunnen, voor de drukbezette ouders van hun jeugdleden, een aanbod ontwikkelen. Dit om deze ouders de gelegenheid te bieden om te bewegen en dat te combineren met bijvoorbeeld halen en brengen van de kinderen. Dit kan overigens niet voor alle verenigingen en accommodaties (de accommodaties moeten het in zich hebben om een afwisselend aanbod te kunnen bieden voor deze ouders, zie ‘clusteren, sportieve omgevingen’). Met Sportservice Zwolle wordt vorm en inhoud gegeven aan de uitwerking van deze ontwikkelrichting.

In eerste aanleg zal hier géén financiële vraag uit voort komen, deze doet zich pas dan voor als een aanpassing leidt tot een concrete verandering in het aanbod van sportaccommodaties.

Ad 3. Eén portaal en roosteren

Het beheer/in gebruik geven van de sportaccommodaties in Zwolle is te versnipperd. Het is eenvoudigweg lastig – als inwoner van Zwolle – om een beeld te krijgen van de beschikbaarheid van accommodatie en een hal, zaal of veld te reserveren. Bovendien geldt dat teveel van hetzelfde wordt geboden (in alle hallen moet op dit moment in principe alles kunnen plaatsvinden) en dat sommige verenigingen te versnipperd over meerdere binnensportaccommodaties zijn gehuisvest. Het is wenselijk dat deze situatie wordt veranderd.

De nodige veranderingen zijn:

- In Zwolle dient één portaal te komen voor de toegang tot accommodaties. De verschillende behorende instellingen van de accommodaties moeten tot betere en klantvriendelijker afspraken komen om de capaciteit inzichtelijk te maken en te reserveren.
- Tegelijkertijd is het wenselijk dat de roosters van vooral de sporthallen en sportzalen tegen het licht worden gehouden om te komen tot een eerlijke, transparante en voor verenigingen betere verdeling van de capaciteit. Tegengaan van versnippering van verenigingsactiviteiten en accenten in de bezetting zijn wenselijk. Dit houdt in dat gezamenlijk richtlijnen worden opgesteld voor het verdelen van de capaciteit. Richtlijnen die elders gebruikt worden zijn bijvoorbeeld: voorrang voor het onderwijs, gevolgd door de georganiseerde sport, daarbinnen voorrang voor de jeugd, clusteren van sporten en verenigingen, et cetera.
- Bij de totstandkoming van één portaal ligt het volkomen voor de hand dat de verhuur van buitensportaccommodaties daar ook bij aansluit.

Met Sportservice Zwolle en beheersstichtingen (Stichting Sporthallen WRZV (SSW); Stichting Sporthal Zwolle-Zuid; Victorium) worden gesprekken gevoerd en afspraken gemaakt en vastgelegd om zoveel mogelijk accommodaties onder te brengen in de verhuuradministratie van Sportservice Zwolle. Met de SSW heeft dit reeds geleid tot concrete afspraken die ook zijn vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst, dit in lijn met ook de wens vanuit de gemeenteraad. Met de overige partijen zijn de gesprekken constructief en is de verwachting dat dit tot het gewenste resultaat gaat leiden.

De afgelopen periode zijn hier al de nodige stappen in gezet, tot nu toe heeft Sportservice Zwolle getracht dit binnen de reguliere werkzaamheden in te kunnen bedden. Er is echter sprake van een

Datum

1 juni 2021

uitbreiding van taken van Sportservice Zwolle die niet meer afdoende gedekt kunnen worden vanuit de exploitatie van Sportservice Zwolle. Daarbij moet niet alleen maar worden gedacht aan de administratieve verwerking van de huurverzoeken (inclusief ICT en financiën), maar ook aan relevante ontwikkelingen zoals een grotere vraag bij het sportloket vanuit zowel de sport als het onderwijs en een betere toegangscontrole van de diverse sportaccommodaties.

Om op een goede manier verder uitvoering te kunnen geven aan deze ontwikkelrichting is er bij Sportservice Zwolle de wens de formatie uit te breiden met 1,0 fte. Hiervoor is structureel een bijdrage benodigd van € 70.000,--.

Ad 4. Sportwijkmanagement

Inzetten van sportwijkmanagement op locaties waar binnen- en buitensport; onderwijs; welzijn en zorg aanwezig zijn. Richten op samenwerking en verbinding. Met Sportservice Zwolle worden hierover afspraken gemaakt om het sportwijkmanagement zo optimaal mogelijk te integreren binnen de reguliere taken.

De subsidie Sportparkmanagement is tot en met 2021 incidenteel toegekend. Sportservice Zwolle heeft daarbij de opdracht gekregen deze werkzaamheden onderdeel te laten zijn van de reguliere bedrijfsvoering en daarbij aan te tonen waar ingrijpende wijzigingen / besluiten worden voorzien. Tegelijkertijd met dit voornemen worden er in relatie tot de inzet van het sportparkmanagement wel degelijk een doorontwikkeling gezien. Het sportparkmanagement wordt ingezet op locaties waar binnen- en buitensport, onderwijs, welzijn en zorg aanwezig zijn. Vooral op die locaties zijn de randvoorwaarden aanwezig om:

- Toegesneden arrangementen aan te bieden voor ouderen, chronisch zieken en mensen met een beperking.
- Afwisselend sport- en beweegprogramma's aan te bieden voor tieners (spannender bewegen) en ouders (eenvoudiger bewegen).
- Het Sportparkmanagement richt zich niet alleen op het park, maar ook – of juist vooral - op het omliggende gebied en de samenwerkingspartners die daar zijn gevestigd. De wijk/buurt waar het park is gevestigd vormt veel meer het werkgebied, met als uitvalsbasis het sportpark.
- Het Sportparkmanagement richt zich niet alleen op de samenwerking tussen alle partners, maar ook op delen van het gebruiker beheer van het park (het roosteren, de verhuur van velden en voorzieningen). Op die wijze wordt ook de versnippering in de verhuur van de parken tegengegaan. Idealiter huurt 'het sportparkmanagement' het hele park van de gemeente en verhuurt zelfstandig onder aan verenigingen en derden.
- Het Sportparkmanagement wordt niet alleen gefinancierd vanuit sport en bewegen. Vanwege de bredere functie in het sociale domein is medefinanciering vanuit het sociale domein meer dan verdedigbaar.

In de account- en bestuurlijke overleggen met Sportservice Zwolle wordt ingezet om dit nader uit te werken. Of en zo ja, in welke mate Sportservice hierin slaagt en welke keuzes daarbij gemaakt (moeten) gaan worden is op dit moment onvoldoende inzichtelijk.

Conform gemaakte afspraken met Sportservice zou dit niet mogen leiden tot een (extra) financiële vraag. Echter de afgelopen twee jaren heeft het tegendeel zich ook weer bewezen en zijn er incidentele middelen beschikbaar gesteld.

De komende maanden zal verder uitwijzen in hoeverre Sportservice Zwolle er in slaagt om deze werkzaamheden onder te brengen in de reguliere taken van Sportservice Zwolle. Dit is wel de opdracht, echter de praktijk blijkt vaak weerbarstiger. Het is derhalve niet uit te sluiten dat er alsnog

Datum

1 juni 2021

een financiële vraag van Sportservice Zwolle komt om minimaal 1 fte extra te financieren. Het gaat dan om een structurele bijdrage van maximaal € 70.000 (1 fte).

Ad 5. Aanbod in stadsdeel West

Met de groei van met name Stadshagen dreigt een tekort aan sportaccommodaties in dit stadsdeel. Opgave is om de capaciteit uit te breiden op basis van de wensen en behoeftes uit dit stadsdeel. Conform Actieplan Sport en Bewegen wordt daarbij ook gekeken naar de mogelijkheden van aanpalende wijken en sportvoorzieningen. In deze discussie kan op basis van actuele ontwikkelingen worden toegevoegd dat de wens en de behoefte van voetbalvereniging CSV '28 Stadshagen zich sterk heeft gewijzigd. Daar waar tot nu toe werd ingezet op een verdere uitbreiding van het sportpark, waarvoor strategisch ruimte is gereserveerd, zet men nu veel meer in op een doorontwikkeling van het bestaande sportpark door een kwaliteitsimpuls.

Deze kwaliteitsimpuls leidt onherroepelijk tot een financiële vraag, echter deze kan mogelijk (al dan niet gedeeltelijk) worden opgevangen door de extra mogelijkheden die er ontstaan m.b.t. de herontwikkeling van het beoogde terrein voor de uitbreiding van het sportpark.

Ook de overige sportverenigingen in Stadshagen / Westenholtte kennen hun specifieke wensen m.b.t. uitbreiding en/of extra voorzieningen. Zo wil TC '91 graag het aantal tennisbanen uitbreiden en zoekt ook voetbalvereniging WVF naar een uitbreiding van de capaciteit.

In het najaar van 2021 doen we nader onderzoek naar de behoeften, mogelijkheden en planning. Dan zal ook duidelijk worden of er een financiële vraag komt, hoe deze er dan uit zal zien of dat we er in slagen dit binnen de mogelijke herontwikkeling van het gebied onder kunnen brengen. Dat zal dan weliswaar tot een financiële vraag vanuit sport gaan leiden, maar deze kan mogelijk ingebracht worden binnen het project. Specifiek voor sport zal dan in ieder geval gedacht moeten worden aan de aanleg van een extra kunstgrasveld op het sportpark, oftewel een investeringsvraag van incidenteel € 450.000,--.

Ad 6. Nieuwe sporten

Creëren van mogelijkheden voor nieuwe sporten gericht op zowel binnensport (inrichting gymzalen; interactief; audiovisueel) als buitensport (freerunning; obstacles etc.). Daarbij wordt rekening gehouden met het feit dat er steeds meer vraag is naar sporten in de openbare ruimte. De verwachting is dat deze groei zich steeds verder zal uitbreiden, zowel voor type sport als voor de diverse doelgroepen. De ervaring is overigens wel dat het realiseren van voorzieningen voor nieuwe sporten in de openbare ruimte niet altijd even succesvol is. Dergelijke voorzieningen blijken vooral succes te hebben als deze worden gecombineerd met begeleiding en programma's. Een goed voorbeeld daarvan zijn fitnessstoestellen in de openbare ruimte. Over het algemeen worden deze voorzieningen nauwelijks gebruikt, tenzij begeleide groepsactiviteiten worden aangeboden rondom deze toestellen.

Vooral voor de tieners is het – als zij de verenigingen eenmaal hebben verlaten – wenselijk om een ander en aantrekkelijker aanbod te realiseren. Dit vereist ruimte voor nieuwe sporten in de binnen- en buitenruimte. Voor de binnensport geldt dat aantrekkelijke accommodaties voor het bewegingsonderwijs ook voor deze doelgroep kunnen worden ingezet (andere materialen, interactief, audiovisueel). Voor de buitenruimte geldt dat mogelijkheden worden aangeboden voor bijvoorbeeld freerunning, obstacles, calisthenics et cetera.

Op dit moment wordt ingezet om binnen de ontwikkeling van de Tippe te komen tot een zo optimaal mogelijke inrichting van de openbare ruimte zodat er ook mogelijkheden ontstaan voor nieuwe sporten

Datum

1 juni 2021

en/of het specifiek ontwikkelen van een sportief uitdagende buitenruimte met relaties naar bijvoorbeeld het buitengebied. Gedacht kan worden aan bijvoorbeeld afstandsmarkeringen op fiets- en/of wandelpaden; sportattributen in de parken en afwijken van traditionele voorzieningen als een trap- of basketbalveldje voor de jeugd.

Gezien de ontwikkeling met name op het gebied van sporten en bewegen in de openbare ruimte is het wenselijk dat investeringen in de sport op dit terrein vanaf het begin onderdeel uitmaken van de exploitatie van een te ontwikkelen gebied. Op dit moment gebeurt dat niet, hierdoor kunnen gewenste ontwikkelingen en daarmee investeringen vaak niet plaatsvinden door het ontbreken van de middelen en/of is hier onvoldoende aandacht voor bij de ontwikkeling van een locatie.

Deze ontwikkeling leidt uiteindelijk tot een financiële vraag, maar in eerste aanleg nog meer tot een organisatorische vraag. Het is noodzakelijk dat sport aan de voorkant van een dergelijk proces komt zodat binnen de exploitatie van te ontwikkeling in- of uitbreidingslocatie voldoende gelegenheid is om gewenste voorzieningen met betrekking tot sport en bewegen in de openbare ruimte vorm te geven.

Ad 7. Clusteren sportieve omgevingen

Omvormen van sportparken tot open, eigentijdse en multifunctionele sportieve omgevingen in combinatie met doorontwikkeld sportparkmanagement. Onderdeel hiervan is ook het in gebruik geven van de sportvelden voor incidenteel gebruik om te komen tot een verdienmodel voor de sportverenigingen.

Idealiter ontwikkelt de gemeente enkele sportieve 'hotspots' waar bewegen, cultuur, onderwijs, sport, welzijn en zorg in combinatie worden aangeboden. Op en rond die omgevingen kan het sportparkmanagement zich door ontwikkelen en kunnen arrangementen worden aangeboden. Ook het ongeorganiseerd sporten in de buitenruimte kan op en rond deze parken goed handen en voeten worden gegeven. Denk daarbij aan vertrek- en aankomstpunt voor wandelen, fietsen en rennen, aan het aanbieden van recreatieve buitensporten op deze parken (bootcamp, survival, fitness, skate, free running), etc.

Binnen de gemeente Zwolle is een aantal parken aanwezig dat het in zich heeft om deze combinatie te bieden (of grotendeels al biedt). Dat zijn Marslanden, Het Hoge Laar en De Verbinding. In mindere mate geldt dit ook voor de Pelikaan.

De genoemde parken hebben weliswaar de potentie om uit te groeien naar sportieve omgevingen, maar kennen beperkingen. Zo kampt Marslanden met overcapaciteit, versnipperde en verouderde opstallen (einde technische levensduur bereikt), weinig ruimtelijke samenhang op het park en een beperkte ruimtelijke relatie met de omgeving. De verschillende onderdelen van Het Hoge Laar vormen ook geen ruimtelijke samenhang. In Zwolle Zuid is er nog geen park dat deze combinatie biedt.

Mogelijkheden kunnen worden gevonden in combinatie met het SHP voor het onderwijs.

Kortom, het is wenselijk dat een aantal parken de komende jaren wordt omgevormd tot open, eigentijdse en multifunctionele sportieve omgevingen in combinatie met doorontwikkeld sportparkmanagement. Die omvorming biedt ook direct de mogelijkheid om over- en ondercapaciteit van voetbal voor een deel op te lossen.

Hierbij ligt de hoogste prioriteit bij sportpark Marslanden gezien de staat waarin diverse onderdelen van dit sportpark verkeren. Recent is met Jan Nijhuis, voorzitter van Stichting Sportpark Marslanden, afgesproken dat hij inzichtelijk probeert te maken wat er voor hem betreft noodzakelijk is inclusief een financiële paragraaf. Naar verwachting zal er nog voor de zomervakantie een nadere onderbouwing komen van een investeringsvraag.

Datum 1 juni 2021

Dit concrete voorstel zal leiden tot een financiële vraag die op dit moment nog niet voldoende helder is.

Prioriteit

In de actualisatie zijn tal van maatregelen beschreven die voortvloeien uit de zeven ontwikkelrichtingen. Elk van die maatregelen is op zichzelf zinvol, maar vanzelfsprekend is het maatschappelijke effect van de ene maatregel groter dan de ander. Ook de financiële en andere gevolgen verschillen per maatregel. 'Last-but-not-least' geldt de gemeente Zwolle niet over de financiële middelen beschikt om alle maatregelen uit te voeren.

Om eventueel prioriteit aan te kunnen geven zijn de volgende aspecten van belang:

- ✓ De maatschappelijke effecten: Gekeken moet worden hoe groot het maatschappelijk effect is als deze wordt ingevoerd (aard en omvang van de groep), de mate van urgentie (wat gaat er mis als de maatregel niet op korte termijn wordt ingevoerd) en de passenheid bij gemeentelijke beleidsuitgangspunten.
- ✓ De financiële impact van een maatregel als gevolg van investeringen en/of structurele exploitatiekosten.
- ✓ De haalbaarheid, waarbij gekeken moet worden naar de mate waarin de gemeente afhankelijk is van derden, de mate waarin ruimtelijke beperkingen kunnen worden verwacht en of er voldoende draagvlak is bij de stakeholders.

Op basis hiervan ligt het voor de hand om het één portaal en roosteren, het sportwijkmanagement, de introductie van nieuwe sporten en de doorontwikkeling van sportparken (Marslanden) een hogere prioriteit te geven.

Een status aparte heeft de ingreep moderne gymaccommodatie. Het maatschappelijk effect is groot, maar de investeringen waarschijnlijk ook. Daarbij geldt dat de omvang en herkomst van die investeringen op dit moment niet kunnen worden ingeschat. Veel hangt ook af van de reductie van het aantal gymzalen die gepaard kan gaan met deze ingreep. Voorgesteld wordt om de prioriteit van deze maatregel nog verder te laten afhangen van het Strategisch Huisvesting Plan voor het onderwijs.

Samenvattend kan worden geconstateerd dat voor een aantal ontwikkelrichtingen een financieel kader is aan te geven, maar op onderdelen is dat ook (nog) niet mogelijk. Op basis van de nu beschikbare informatie en als uitwerking van het bovenstaande is de financiële vraag:

1.	Moderne gymaccommodatie	PM
2.	Anders programmeren/multisport	PM
3.	Eén portaal en roosteren	€ 70.000 (1 FTE Sportservice Zwolle)
4.	Sportwijkmanagement	€ 0 tot € 70.000 (Sportparkmanagement SSZ)
5.	Aanbod in Stadsdeel West	€ 450.000 + PM (herontwikkeling)
6.	Nieuwe sporten	PM
7.	Clusteren sportieve omgevingen	PM (doorontwikkeling Marslanden)

Consequenties

Aan dit voorstel zitten verder geen consequenties verbonden.

Datum 1 juni 2021

Financiën

Deze vraag komt terug op een andere plek, deze dient nader te worden afgewogen bij de begroting voor 2022.

Communicatie

De uitwerking van de actualisatie is besproken met diverse sportorganisaties en Sportservice Zwolle.

Vervolg

Na informeren van de raad en een nog te nemen besluit m.b.t. de financiële kaders wordt een verder vervolg gegeven aan de uitwerking van de prioriteiten.

Openbaarheid

Dit voorstel is openbaar

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

voorzitter, Peter Snijders

interim-secretaris, Liesbeth Borsboom